

Priedai

Sociologinio tyrimo rezultatai

KMUSR projektas Lietuvoje prasidėjo 1997 m. rudenį kaip Atviros Lietuvos fondo švietimo programa. Buvo surinkta 30 žmonių komanda, kurią sudarė pradžios ir vidurinių mokyklų bei gimnazijų mokytojai ir aukštųjų mokyklų dėstytojai. Kaip būsimi lektoriai jie buvo mokomi įvairių metodų ir strategijų, ugdančių kritinį mąstymą. 1998 m. rudenį prasidėjo projekto sklaida, vykdoma parengtos komandos. Ji vyko keliomis kryptimis:

- organizuojant seminarus naujiems (antrosios kartos) mokytojams;
- rengiant laisvai pasirenkamus kreditinius kursus studentams;
- kritinį mąstymą ugdančius metodus taikant kasdieniame darbe – mokant mokinius bei studentus (pirmoji karta).

Taip 1998–1999 m. į projektą įsitraukė per 900 mokytojų, o kreditinį kursą rinkosi 180 Vilniaus universiteto bei Vilniaus pedagoginio universiteto studentų. Iš pareiškusiųjų norą dalyvauti seminaruose skaičiaus, iš pokalbių ir atsiliepimų bei vertinimo anketų buvo galima spręsti apie sėkmingą projekto vyksmą. Jo autoriams ir rėmėjams skatinant, Lietuvoje buvo pradėtas sociologinis tyrimas, turėjęs pateikti oficialius projekto vertinimo duomenis.

Tyrimo tikslas

Sociologinis tyrimas buvo atliekamas 1999 m. siekiant iširti projekto veiklos efektyvumą ir tobulinimo perspektyvas. Taip pat buvo norima nustatyti įvairių grupių, dalyvavusių ir nedalyvavusių šiame projekte, požiūrį į jį ir vertinimus.

Tyrimo metodai:

- sociologinis kiekybinis: tyrimai, paremti klausimynais;
- sociologinis kokybinis: stebimos grupės ir stebėjimo metodai.

Dalyviai

Tyrimo dalyvavo pirmosios ir antrosios kartos mokytojai, mokiniai ir studentai. Tyrimą sudaro trys sudedamosios dalys:

- seminarų mokytojams veiksmingumo tyrimas;
- laisvai pasirenkamo kreditinio kurso Vilniaus pedagoginiame universitete tyrimas;
- Vilniaus S. Daukanto vidurinės mokyklos atvejo tyrimas.

Sociologės

Tyrimą atliko Eglė Gražytė, Jolita Janauskaitė, Kamilė Karpytė ir Jolanta Piliponytė.

KMUSR projekto veiksmingumo tyrimas mokytojų darbo grupėse

Tyrimo metodai:

- sociologinis kiekybinis: tyrimas, paremtas klausimynu (dalyvavo 114 respondentų);
- sociologinis kokybinis: stebimos grupės metodas (dalyvavo 10 respondentų).

Tyrimo objektas:

- mokytojai, lektoriai, doktorantai ir mokytojai praktikantai, dalyvavę KMUSR seminaruose;
- KMUSR seminaruose dalyvavusių keturių vidurinių mokyklų mokytojai ir mokyklų administracijos atstovai.

Pagrindinės išvados:

- pastebima projekto įtaka asmeniniame (vidiniame) ir bendruomeniniame (išoriniame) lygmenyse;
- asmeniniame lygmenyje mokytojai įgijo pasitikėjimo savo jėgomis, noro ir toliau tobulinti darbo įgūdžius, daugiau mąstyti, diskutuoti ir argumentuoti;
- bendruomeniniame lygmenyje jie ėmė daugiau bendradarbiauti su kolegomis, dalytis patirtimi, taikyti naujus metodus pamokose;
- teigiamiausi aspektai, atskleisti kritinio mąstymo ugdymo seminaruose, buvo: teorijos ir praktikos sintezė, naujos žinios apie pasirengimą pamokoms ir jų vedimą bei nauji metodai;
- analizuojant aptarti šie svarbūs veiksniai: labai aukštas lektorių įvertinimas, respondentų atsakymų ir jų amžiaus bei darbo patirties tarpusavio priklausomybė, pastabos, kad trūksta tikslesnių nurodymų, kaip gautą informaciją pritaikyti konkrečioje pamokoje.

KMUSR projekto veiksmingumo tyrimas Vilniaus pedagoginiame universitete

Tyrimo metodai:

- kokybinis tyrimas: stebima grupė;
- kiekybinis tyrimas: klausimynais paremti tyrimai.

Tyrimo objektas:

- stebėtoje grupėje apklausti 7 studentai, 1999 m. birželio mėnesį dalyvavę vasaros stovykloje Marcinkonyse;
- klausimynais apklausti 45 ketvirto kurso matematikos ir informatikos specialybės studentai, 1999 m. rudens semestre dalyvavę laisvai pasirenkame kreditiniame KMUSR projekto kurse.

Tyrimo tikslas:

- išsiaiškinti studentų nuomonę apie šį kursą bei jame pateiktų žinių pritaikymo galimybes.

Pagrindinės išvados:

- kritinio mąstymo ugdymo kursas atitiko studentų reikalavimus, buvo įdomus, gerai parengtas ir išsiskyrė neformaliu bendravimu. Studentai teigiamai įvertino lektorių pastangas pristatyti naujo mokymo stiliaus kursą VPU;
- kurso metu įgytos žinios turėjo įtakos kokybiniam pokyčiams tarpusavio diskusijose, keičiant požiūrį į studijas, gebėjimui pasirinkti svarbius ir naudingus dalykus;
- įgytos žinios buvo pritaikytos įvairiose srityse: studijose, pedagoginėje praktikoje, dirbant mokykloje ar tobulinant save. Tie, kurie nepritaikė kritinį mąstymą ugdančių žinių, šiuo požiūriu buvo nusiteikę pasyviai arba priešišškai;
- tolesnis kritinį mąstymą ugdančio kurso skleidimas universitetuose turėtų atverti projektui dar daugiau galimybių.

KMUSR projekto veiksmingumo tyrimas Vilniaus S. Daukanto vidurinėje mokykloje (atvejo tyrimas)

Tyrimo metodas:

- sociologinis kokybinis: grupės stebėjimo metodas (moksleivių diskusijos ir darbas su tekstu).

Tyrimo objektas:

- Vilniaus S. Daukanto vidurinės mokyklos mokytojai ir mokiniai.

Tyrimo tikslas:

- iširti mokytojų dalyvavimo projekto seminaruose veiksmingumą;
- iširti mokymo pagal KMUSR projekto metodus veiksmingumą.

Tyrimo atrankos kriterijai:

- mokytojai: dalyvavę ir nedalyvavę KMUSR projekto seminaruose;
- mokiniai: mokęsi ir nesimokę pagal KMUSR projekto metodus.

Pagrindinės išvados:

- teorinės žinios, įgytos KMUSR projekto seminaruose, buvo lanksčiai pritaikytos praktikoje;
- per dvejus metus mokykloje jokių esminių pokyčių neįvyko, tačiau įvykę nedideli pokyčiai svarbūs asmeniniame ir bendruomeniniame lygmenyse;
- mokinių, mokytojų pagal KMUSR metodus, diskusijos ir darbas su tekstu labai skyrėsi nuo tų, kurie nebuvo mokytą pagal šiuos metodus.

Apibendrinant pateiktus rezultatus, galima teigti, jog ir mokytojams, ir mokiniams, ir studentams kritinio mąstymo ugdymo skaitant ir rašant kursas padarė tiek asmeninį (vidinį), tiek bendruomeninį (išorinį) poveikį. Patys teigiamiausi dalykai – teorijos ir praktikos sintezė, nauji mokymo būdai ir metodai, geri lektoriai. Vienas iš reikšmingiausių tyrimo aspektų – diskusijų ir darbo su tekstu analizė, atskleidusi akivaizdžius teigiamus rezultatus.